Besluit
Verlenen ontheffing

Datum
2 februari 2024

Zaaknummer
2023-006501

Onderwerp
Wet natuurbescherming - soortbescherming

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 24

Windpark A15-Lingewaard B.V.
T.a.v. [redacted]
Heidetuin 57
3994 PD HOUTEN

Locatie
Windpark A15-Lingewaard

Gemeente
Lingewaard

Activiteit
Bouw en exploitatie 3 windturbines

Beste [redacted]

Hierbij ontvangt u het definitieve besluit op bovengenoemde aanvraag. Wij verlenen u deze ontheffing.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit
Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze ontheffing beschreven in bijlage 1. In bijlage 2 is een kaart van het projectgebied opgenomen. Neem beide bijlagen goed door.

Definitief besluit
Wij verlenen u deze ontheffing.
U ontvangt nu het definitieve besluit. Wij publiceren dit definitieve besluit op www.overheid.nl.
Belanghebbenden kunnen in beroep gaan tegen het besluit.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op gelderland.nl. U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

[redacted]

Martine Jongman
Teammanager Vergunningverlening

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting besluit
- Bijlage 2 – Kaart projectgebied

Beroep

Degenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

BIJLAGE 1 – TOELICHTING BESLUIT

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Windpark A15-Lingewaard BV, Heidetuin 57, 3994 PD Houten, hierna te noemen de aanvrager, van 26 april 2023 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:
- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje *beoordeling* wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met een *conclusie* en *overige verplichtingen*.

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 26 april 2023 ontvingen wij een aanvraag van Windpark A15-Lingewaard B.V. voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.1 voor het opzettelijk doden van vogels; artikel 3.5 lid 1 voor het opzettelijk doden van vleermuizen; artikel 3.10 lid 1b voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bunzing, wezel en hermelijn en 3.10 lid 1c voor het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van kleine wolfsmelk.

De ontheffing wordt aangevraagd op basis van de in de wet genoemde belangen van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten; in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde en in het algemeen belang.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project niet eerder een ontheffing verleend.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 6 juli, 25 september en 24 en 25 oktober 2023 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij per brief van 13 juni 2023 en per e-mail van 22 augustus en 24 en 25 oktober 2023 hebben verzocht.

Er heeft een toets plaatsgevonden naar de effecten van het project en de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Rijntakken. De initiatiefnemer heeft een vergunning aangevraagd, bekend bij ons onder zaaknummer 2023-015386.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Wij hebben binnen deze termijn meerdere zienswijzen ontvangen. De zienswijzen zijn onderaan dit besluit weergegeven en beantwoord. De zienswijzen hebben niet geleid tot een wijziging van het voorgenomen besluit.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 3.3 lid 1, lid 4 en lid 5 en 3.8 lid 1 en lid 5 en 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Windpark A15-Lingewaard BV, Heidetuin 57, 3994 PD Houten

voor de soorten, de verbodsbepalingen en de wettelijke belangen zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort	**Verbod**		**Belang**
	In de gebruiksfase van de windturbines:		
Aalscholver *(Phalacrocorax carbo)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Appelvink *(Coccothraustes coccothraustes)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Blauwe reiger *(Ardea cinerea)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Boerenzwaluw *(Hirundo rustica)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Bonte vliegenvanger *(Ficedula hypoleuca)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Boomleeuwerik *(Lullula arborea)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Bosrietzanger *(Acrocephalus palustris)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Braamsluiper *(Sylvia curruca)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Boompieper *(Anthus trivialis)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Buizerd *(Buteo buteo)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Fitis *(Phylloscopus trochilus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Geelgors *(Emberiza citrinella)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Gekraagde roodstaart *(Phoenicurus phoenicurus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Gele kwikstaart *(Motacilla flava)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Gierzwaluw *(Apus apus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Goudhaan *(Regulus regulus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Goudvink *(Pyrrhula pyrrhula)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grasmus *(Sylvia communis)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Graspieper *(Anthus pratensis)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grauwe gans *(Anser anser)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grauwe vliegenvanger *(Muscicapa striata)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Groenling *(Chloris chloris)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grote barmsijs *(Acanthis flammea)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grote gele kwikstaart *(Motacilla cinerea)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grote lijster *(Turdus viscivorus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Grutto *(Limosa limosa)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Heggenmus *(Prunella modularis)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Holenduif *(Columba oenas)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Houtduif *(Columba palumbus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Huiszwaluw *(Delichon urbicum)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kauw *(Corvus monedula)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A

Keep *(Fringilla montifringilla)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kievit *(Vanellus vanellus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kleine karekiet *(Acrocephalus scirpaceus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kleine mantelmeeuw *(Larus fuscus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kneu *(Linaria cannabina)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Knobbelzwaan *(Cygnus olor)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kokmeeuw *(Chroicocephalus ridibundus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kolgans *(Anser ablifrons)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Koolmees *(Parus major)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Koperwiek *(Turdus illiacus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Krakeend *(Mareca strepera)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kramsvogel *(Turdus pilaris)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kruisbek *(Loxia curvirostra)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Kuifeend *(Aythya fuligula)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Meerkoet *(Fulica atra)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Merel *(Turdus merula)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Oeverzwaluw *(Riparia riparia)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Ooievaar *(Ciconia ciconia)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Paapje *(Saxicola rubetra)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Pimpelmees *(Cyanistes caeruleus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Putter *(Carduelis carduelis)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Rietgors *(Emberiza schoeniclus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Rietzanger *(Acrocephalus schoenobaenus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Ringmus *(Passer montanus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Roodborst *(Erithacus rubecula)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Roodborsttapuit *(Saxicola rubicola)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Sijs *(Spinus spinus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Smient *(Mareca penelope)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Sperwer *(Accipiter nisus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Spreeuw *(Sturnus vulgaris)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Sprinkhaanzanger *(Locustella naevia)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Stormmeeuw *(Larus canus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Tapuit *(Oenanthe oenanthe)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Tjiftjaf *(Phylloscopus collybita)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Toendrarietgans *(Anser serrirostris)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Tuinfluiter *(Sylvia borin)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Veldleeuwerik *(Alauda arvensis)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Vink *(Fringilla coelebs)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Visdief *(Sterna hirundo)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Vuurgoudhaan *(Regulus ignicapilla)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Waterhoen *(Gallinula chloropus)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Wilde eend *(Anas platyrhynchos)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Winterkoning *(Troglodytes troglodytes)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Witte kwikstaart *(Motacilla alba)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zanglijster *(Turdus philomelos)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zwarte mees *(Periparus ater)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zwarte stern *(Chlidonias niger)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A
Zwartkop *(Sylvia atricapilla)*	Artikel 3.1 lid 1	Het opzettelijk doden van vogels	A

Gewone dwergvleermuis *(Pipistrellus pipistrellus)*	Artikel 3.5 lid 1	Het opzettelijk doden van vleermuizen	B
Ruige dwergvleermuis *(Pipistrellus nathusii)*	Artikel 3.5 lid 1	Het opzettelijk doden van vleermuizen	B
Rosse vleermuis *(Nyctalus noctula)*	Artikel 3.5 lid 1	Het opzettelijk doden van vleermuizen	B
Bunzing *(Mustela putorius)* Wezel *(Mustela nivalis)* Hermelijn *(Mustela erminea)*	Artikel 3.10 lid 1b	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	C, D
Kleine wolfsmelk *(Euphorbia exigua)*	Artikel 3.10 lid 1c	Het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten	C, D

Belang:
A. Artikel 3.3 lid 4b onder 1 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.
B. Artikel 3.8 lid 5b onder 3 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
C. Artikel 3.10 lid 2 onder a van de Wnb: in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.
D. Artikel 3.10 lid 2 onder h van de Wnb: in het algemeen belang.

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het plangebied nabij de Rijksweg A15 (Bemmel) in gemeente Lingewaard zoals aangegeven in figuur 1 van bijlage 2.

2. De ontheffing kent een geldigheidsduur tot en met 31 december 2050[1].

3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, de verboden en de belangen zoals weergegeven in tabel 1.

4. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met de provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2023-006501.

5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.

[1] Indien de levensduur van het windpark nog niet bereikt is op de genoemde einddatum en/of men de turbines met een andere reden nog voor een langere tijd in bedrijf wil houden, dient minimaal 26 weken vóór de einddatum een verlenging te worden aangevraagd via e-mailadres post@gelderland.nl onder vermelding van het zaaknummer.

7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.

8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2023-006501.

9. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waardoor verbodsbepalingen worden overtreden moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2023-006501.

10. De (eventuele) veldcheck voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden én het akoestisch onderzoek op gondelhoogte van de windturbines dienen te worden uitgevoerd door een deskundige[2] op het gebied van de in tabel 1 genoemde soorten.

11. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waardoor verbodsbepalingen worden overtreden wordt door de ontheffinghouder een ondertekende opdrachtbevestiging van de ecologische begeleiding verstrekt aan de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2023-006501. In de opdrachtbevestiging dient een omschrijving van de ecologische begeleiding, de naam en het telefoonnummer van de ecologisch deskundige te worden vermeld.

12. Vanaf het moment dat verstorende werkzaamheden plaatsvinden is de ontheffinghouder ervoor verantwoordelijk dat de ecologisch deskundige tijdens de ecologische begeleiding alle bevindingen bijhoudt in een logboek. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en begeleid, en hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke beschermde soorten op welke locatie zijn waargenomen. Tevens dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Het logboek moet altijd aanwezig zijn op de projectlocatie en wordt door de ontheffinghouder op verzoek van een toezichthouder direct overhandigd.

13. Het logboek wordt door de ontheffinghouder uiterlijk twee weken na afronding van de werkzaamheden waarbij ecologische begeleiding nodig was aan de provincie Gelderland verstrekt via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2023-006501.

---

[2] De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:
- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Soortspecifieke voorschriften

14. Om het aantal slachtoffers onder vleermuizen te minimaliseren, dienen de drie turbines voorzien te worden van een stilstandvoorziening (SVZ). Een SVZ geldt op de momenten wanneer tegelijkertijd aan alle van de volgende voorwaarden wordt voldaan:
    - in de periode van 15 juli tot 15 oktober;
    - in de periode van twee uur na zonsondergang en twee uur voor zonsopkomst;
    - bij temperaturen boven de 10 graden Celsius;
    - bij windsnelheden lager of gelijk aan 5 m/sec, gemeten op gondelhoogte;
    - bij droog weer (geen neerslag).

15. Gedurende de eerste drie jaar na realisatie van de turbines moet de activiteit en migratie van vleermuizen gemonitord worden middels akoestische monitoringsmiddelen (zoals een batdetector) op gondelhoogte. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze monitoring kan de SVZ worden herzien of verder gespecificeerd, in afstemming met de provincie Gelderland.

16. De nadere uitwerking van de monitoring wordt beschreven in een monitoringsprotocol, dat voorafgaand aan de start van de exploitatie van het windpark aan de provincie Gelderland ter goedkeuring wordt overlegd. De resultaten van de monitoring worden na afloop van de monitoringsperiode gedeeld met het bevoegd gezag.

17. De aanleg van het windpark dient bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels (1 maart tot 1 september) plaats te vinden. In ieder geval moeten de heiwerkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd worden. Heiwerkzaamheden mogen alleen overdag uitgevoerd worden. Indien 's-nachts werken bij overige werkzaamheden (niet bij heien) onontkoombaar is, dan dient er – in de actieve periode van vleermuizen tussen 1 april en 15 oktober – gebruik gemaakt te worden van vleermuisvriendelijk licht om verstoring bij vleermuizen (passerend en foeragerend) – zoveel mogelijk – te voorkomen.

18. Als er toch in het broedseizoen gewerkt moet worden (uitgezonderd de heiwerkzaamheden), dan moet er eerst een veldcheck uitgevoerd worden en zal, voorafgaand aan het broedseizoen het gebied ongeschikt worden gemaakt worden (kort maaien van de aanwezige vegetatie tot max. 10 cm boven maaiveld) om te voorkomen dat er alsnog vogels tot broeden komen. Tijdens de aanlegfase zal er volgens een ecologisch werkprotocol gewerkt worden.

19. Bij de aanleg van het windpark moet er rekening gehouden worden met de kwetsbare voortplantingsperiode van kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn), die globaal loopt van 15 maart tot 1 september. Daar waar niet buiten de kwetsbare periode gewerkt kan worden, moet het terrein minimaal 2 weken voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt worden door de aanwezige vegetatie kort te maaien – tot maximaal 10 cm boven maaiveld – en aanwezige dekking te verwijderen. Niet ongeschikt maken bij vorst.

20. Na het ongeschikt maken wordt minimaal één week gewacht, waarna een controle plaatsvindt of kleine marterachtigen daadwerkelijk niet (meer) in het plangebied aanwezig zijn. Het ongeschikt maken moet in één richting uitgevoerd worden, zodat mogelijk aanwezige individuen altijd de mogelijkheid hebben om te vluchten.

21. Ter compensatie van verloren leefgebied van kleine marterachtigen moet (minimaal) 25.060 m² leefgebied gecompenseerd worden. Ook moeten er minimaal 2 marterhopen en 2 takkenrillen gerealiseerd worden, tezamen binnen 1 kilometer afstand van het windpark. De locaties van het compensatiegebied, marterhopen en takkenrillen worden wanneer deze bekend zijn, maar uiterlijk 3 maanden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, ter beoordeling aan de provincie Gelderland voorgelegd, o.v.v. zaaknummer 2023-006501.

22. De grondwerkzaamheden moeten buiten de bloeiperiode van kleine wolfsmelk (die globaal loopt van 1 juni tot 1 november) uitgevoerd worden om vernieling van bloeiende exemplaren te voorkomen. Bodemmateriaal van de locaties waar kleine wolfsmelk voorkomt, of planten van kleine wolfsmelk, moeten verplaatst worden naar geschikt gelijkwaardig gebied buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden, waardoor de zaden en planten op de nieuwe locatie – in het nieuwe bloeiseizoen – tot ontwikkeling kunnen komen.

23. De werkzaamheden mogen niet eerder starten nadat door een ecologisch deskundige[2] vooraf in het veld een controle is uitgevoerd, waaruit blijkt dat er geen nesten in gebruik zijn of andere beschermde diersoorten in het plangebied gedood en/of verstoord kunnen worden en er geen beschermde plantensoorten meer vernield kunnen worden.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Project

In de aanvraag beschreven project

Windpark A15-Lingewaard B.V. is voornemens om in de gemeente Lingewaard, ten zuiden van de Betuweroute en de geplande doortrekking van de Rijksweg A15 en tussen de bestaande hoogspanningsleidingen en ten noorden van de Linge, 3 windturbines te realiseren met een ashoogte tussen de 115 en 160 meter. De maximale rotordiameter bedraagt 185 meter. De turbines komen in een lijnopstelling (oost-west georiënteerd) parallel aan de Betuweroute (zie figuur 1 in bijlage 2). De locaties van de geplande windturbines en infrastructuur bestaan vrijwel geheel uit agrarisch bouwland. Op enkele plekken liggen smalle watergangen. De bebouwde kommen liggen op meer dan een kilometer afstand, in de omgeving van het plangebied liggen verspreid enkele boerderijen. Op circa 500 meter afstand ten noorden van het plangebied ligt het industrieterrein van Huissen.

De werkzaamheden bestaan uit het bouwrijp maken van het terrein, het aanbrengen van tijdelijke verhardingen (12.585 m²) en permanente verhardingen (12.475 m²), de aanleg van tijdelijke bouwwegen en opstelplaatsen (verdwijnen na realisatie) ter grootte van 17.873 m², het dempen van enkele watergangen, het aanbrengen van duikers (8) in enkele watergangen én de bouw en inbedrijfname van de drie turbines. Er worden geen gebouwen gesloopt, geen bomen gekapt en geen bosschages verwijderd ten behoeve van de bouw en het onderhoud van de turbines.

De planning is om de aanleg en bouw van de drie windturbines medio 2024 te starten. De aanlegfase neemt in totaal circa 6 maanden in beslag. De aanleg van wegen en fundamenten neemt hiervan het meeste tijd in beslag, circa 4 maanden. De turbines kunnen in 2 maanden gebouwd worden. Het windpark zal circa 25 jaar operationeel zijn.

De drie windturbines worden geplaatst op de coördinaten zoals weergeven in tabel 2.

Tabel 2 Coördinaten turbines windpark A15-Lingewaard

Windturbine	X-coördinaat	Y-coördinaat
1	192,374	434,773
2	192,822	434,814
3	193,272	434,856

In de bij de aanvraag toegevoegde rapportages *'Natuurtoets Windpark A15-Lingewaard'* (Waardenburg Ecology, d.d. 24 april 2023) en *'Vleermuisonderzoek | Windpark A15 Lingewaard'* (Regelink, d.d. 23 mei 2021) en *'Activiteitenplan Wet natuurbescherming | Windpark A15-Lingewaard'* (Waardenburg Ecology, d.d. 24 april 2023) en in de aanvullende informatie van 6 juli, 25 september en 24 en 25 oktober 2023 zijn opgenomen:

- Het uitgevoerde ecologisch onderzoek en de resultaten;
- Een effectbeoordeling van het project;
- De te nemen mitigerende of compenserende maatregelen;
- Alternatievenafweging;
- Onderbouwing wettelijk belang;
- Beoordeling staat van instandhouding.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden en de effecten van het project
Er heeft een ecologisch onderzoek plaatsgevonden naar het voorkomen van vogels, vleermuizen en overige soorten in het plangebied in de periode 2018 – 2021. De aanvrager heeft aangegeven dat de vleermuisonderzoeken zijn uitgevoerd op basis van het op dat moment vigerende vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus en de kennisdocumenten van BIJ12. De (broed)vogelonderzoeken zijn uitgevoerd op basis van veld- en radaronderzoek en volgens de SOVON BMP-methode. Daarnaast is bronnenonderzoek uitgevoerd (teldata watervogels, NDFF).

Risicoanalyse
Op grond van de gegevens in het veldonderzoek is een risicoanalyse per soort uitgevoerd, verdeeld naar aanlegfase en gebruiksfase. In de aanlegfase gaat het om (potentiële) effecten op lokale broedvogels, grondgebonden zoogdieren (kleine marterachtigen) en beschermde vaatplanten (kleine wolfsmelk). In de gebruiksfase gaat het om aanvaringsslachtoffers onder vogels en vleermuizen en is getoetst aan de staat van instandhouding van de soorten op grond van de 1%-mortaliteitsnorm. Daarbij is voor 82 soorten, waarvan 79 vogelsoorten (lokale en trekvogels) en 3 vleermuissoorten, gebleken dat een (incidenteel) slachtoffer, of enkele meerdere slachtoffers, niet kan of kunnen worden uitgesloten. Voor deze 82 soorten in de gebruiksfase en voor 4 soorten in de aanlegfase is de ontheffing aangevraagd (zie tabel 1).

ECOLOGISCHE WAARDEN: VLEERMUIZEN
Tijdens de onderzoeksrondes in en rondom het plangebied in 2020 zijn in totaal 973 waarnemingen gedaan van vier vleermuissoorten (met aantal opnames tussen haakjes): gewone dwergvleermuis (847), ruige dwergvleermuis (48), laatvlieger (21) en rosse vleermuis (57). Voor de meeste vleermuissoorten geldt dat de dichtheid aan waarnemingen het hoogst was langs de Linge over de gehele breedte van het onderzoeksgebied. De Linge vormt een aantrekkelijk foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Waarnemingen van de ruige dwergvleermuis waren verspreid over het plangebied en vallen samen met de migratieperiode in Nederland.

Eerder onderzoek uit 2018 van Regelink toont nagenoeg hetzelfde beeld in hoeveelheid en verdeling van het aantal vleermuizen. Tijdens dat onderzoek zijn echter ook enkele waarnemingen gedaan van watervleermuis en meervleermuis. Ook deze soorten zijn sterk gebonden aan de Linge. De meervleermuis zal echter hooguit incidenteel in het open plangebied langs de Linge foerageren. De windturbines komen namelijk in een open akkerbouw- en graslandgebied te staan, dat weinig aantrekkelijk is als voedselgebied voor de sterk aan watergebonden meervleermuis (Haarsma 2006). Bovendien vliegt meervleermuis vaak erg laag (beneden de 10 meter).

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Ten noorden, zuiden, westen en oosten van het plangebied zijn vier zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld en één kraamverblijf. In de paartijd zijn 12 paarterritoria van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Van andere vleermuissoorten zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld.

Voor de vleermuissoorten die in potentie aanvaringsslachtoffer kunnen worden is, na correctie voor de detectieafstand en tijdsaandeel binnen rotorhoogte, een procentuele verdeling berekend. De gewone dwergvleermuis omvat 80% van de vleermuisactiviteit in het plangebied, gevolg door ruige dwergvleermuis (11%), rosse vleermuis (7%) en laatvlieger (2%).

ECOLOGISCHE WAARDEN: VOGELS

Broedvogels in en nabij het plangebied

Weidevogels en/of akkerbroedvogels

Het plangebied en de omgeving bestaan voornamelijk uit agrarisch gebied, gedomineerd door akkers en in mindere mate bestaande uit weilanden. De akkers en weilanden worden in beperkte mate gebruikt als broedgebied door weide- en akkervogels. Met name de algemene soorten kievit en scholekster zijn aangetroffen. Ook zijn er enkele minder algemene broedvogels aangetroffen die ook op de Rode Lijst vermeld staan. Dit betreft de grutto (enkele paren), gele kwikstaart (5-10 paren), kneu (enkele paren), patrijs (1-2 paren), tureluur (1-2 paren) en veldleeuwerik (1 paar).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen binnen het plangebied en de directe omgeving. In het plangebied zijn alleen aan de uiterste oostrand hoge bomen aanwezig die in potentie gebruikt kunnen worden. Elders in het plangebied is geen potentie (bomen/gebouwen) aanwezig. Buiten het plangebied was in 2017 een mogelijk broedgeval van buizerd (Lingeplasjes Karbrug) aanwezig (NDFF, 2023). Verder broeden mogelijk gierzwaluw, ooievaar, havik, huismus en sperwer in de ruime omgeving van het plangebied.

Koloniebroeders

Het plangebied bevat weinig tot geen geschikt habitat voor vogels die broeden in kolonieverband. Wel zijn er op ruimere afstand broedgevallen bekend van visdief (op platte daken van het bedrijventerrein aan de zuidkant van Huissen), oeverzwaluw (o.a. Bemmelse Waard), blauwe reiger (o.a. Bemmelse Waard en Pannerden), huiszwaluw (o.a. Bemmel en Gendt), roek (Bemmel en verkeersknooppunt Ressen) en enkele meeuwensoorten zoals de kleine mantelmeeuw, stormmeeuw en zilvermeeuw (nabij Arnhem en de stormmeeuw in Bemmel). De kolonies liggen op enkele tot enkele tientallen kilometers buiten het plangebied. In de ruime omgeving dichterbij de kolonies zijn veel wateren en open gebieden aanwezig, waarmee de bovengenoemde soorten niet (zeer) regelmatig foeragerend in het plangebied te verwachten zijn.

Broedvogels (en niet-broedvogels) uit Natura2000-gebieden in relatie tot het plangebied

Het plangebied biedt mogelijk geschikt leef- en foerageergebied voor enkele broed- en niet-broedvogels uit nabij liggende Natura2000-gebieden (Rijntakken en Unterer Niederrhein (DE)). Het betreft hier soorten zoals aalscholver, zwarte stern, oeverzwaluw, bruine kiekendief, zwarte wouw, zwartkopmeeuw, visdief, kleine zwaan, wilde zwaan, grote zilverreiger, lepelaar en diverse ganzen-, eenden-, steltlopers- en roofvogelsoorten. Waarnemingen, vliegkaarten- en tabellen en een nadere beoordeling van de geschiktheid en het mogelijk voorkomen van de soorten in het plangebied is weergegeven op p. 54 – 67 in *'Natuurtoets Windpark A15-Lingewaard'* (Waardenburg Ecology, d.d. 24 april 2023).

Overige broedvogels

Langs de Linge broeden rietvogels zoals de kleine karekiet.

Niet-broedvogels in en nabij het plangebied

Ten zuiden van het plangebied komen met name diverse soorten ganzen, meeuwen en meerkoet voor. Andere soorten zoals knobbelzwaan, wilde eend en krakeend komen in kleinere aantallen voor nabij het plangebied. In het plangebied en de wijdere omgeving was de kolgans de talrijkste soort (met circa 1.100 waargenomen exemplaren tijdens onderzoek in februari 2019). Daarnaast waren kleinere aantallen eenden aanwezig (met name op ruimere afstand van het plangebied). In de ruime omgeving van het plangebied komen vergelijkbare aantallen en soorten watervogels voor. In het gebied tussen de Flieren, Linge en Gendt zijn vele honderden ganzen (grauwe gans, kolgans) en meeuwen (kokmeeuw, stormmeeuw) waargenomen en kleinere aantallen eenden (met name krakeend, wilde eend) en meerkoet. In het gebied tussen de rijksweg A15, Elst en Huissen komen tot vele honderden ganzen (grauwe gans, kolgans) en kleine aantallen meeuwen en eenden voor.

ECOLOGISCHE WAARDEN: OVERIGE SOORTEN
De kleine wolfsmelk komt ten noorden van de Betuweroute voor. In recente jaren is de kleine wolfsmelk ook in het plangebied in bermen en akkers waargenomen (NDFF 2023). Er kan worden uitgegaan dat deze soort nog aanwezig is. Daarnaast is het voorkomen van kleine marterachtigen in het plangebied bekend. Op de planlocaties van de turbines is potentie voor verblijfplaatsen en foerageergebied van bunzing, wezel en hermelijn. Het voorkomen van overige flora, amfibieën, reptielen, grondgebonden zoogdieren, vissen en ongewervelden is beschreven op p. 71 – 73 in *'Natuurtoets Windpark A15-Lingewaard'* (Waardenburg Ecology, d.d. 24 april 2023).

Effecten op ecologische waarden
Effecten aanlegfase
Tijdens de aanlegfase is er geen sprake van aanvaringsslachtoffers. Wel bestaat de mogelijkheid op verstoring ten gevolge van geluid, beweging en trillingen. Ook kan dit mogelijk leiden tot vernietiging of verstoring van nesten en/of eieren van vogels, habitatverlies van vogels en grondgebonden zoogdieren en vernietiging van individuen en/of groeiplaatsen van kleine wolfsmelk. Jaarrond beschermde nesten en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn in het plangebied niet aanwezig. De werkzaamheden moeten dusdanig uitgevoerd worden zodat effecten op soorten voorkomen, dan wel beperkt, worden (zie voorschriften 14 – 23 van deze ontheffing) door onder andere het nemen van preventieve maatregelen zoals niet heien (werken) tijdens het broedseizoen.

Effecten gebruiksfase
Effecten op vleermuizen
In het rapport *'Natuurtoets Windpark A15-Lingewaard'* (Waardenburg Ecology, d.d. 24 april 2023) zijn de effecten beschreven op aanvaringsslachtoffers, vaste rust- en verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen. Voor de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis is berekend dat zij meer dan incidenteel slachtoffer kunnen worden in Windpark A15-Lingewaard. Effecten op laatvlieger, meervleermuis en watervleermuis worden gezien hun geringe voorkomen niet verwacht en dus niet verder doorgerekend. Wel worden mogelijke (al dan niet cumulatieve) effecten op *alle* vleermuissoorten middels de voorgeschreven stilstandvoorziening (zie voorschriften 14 – 16) voorkomen.

Globaal aantal slachtoffers per soort per jaar
Op basis van gegevens uit slachtofferonderzoek in vergelijkbare gebieden (red: open agrarisch land) is een inschatting gemaakt van het aantal slachtoffers aan vleermuizen er vallen per windturbine in Windpark A15-Lingewaard. Per turbine wordt, gezien de ligging langs de vliegroute De Linge, een aantal van 5 slachtoffers per jaar (de bovengrens, worstcase) aangehouden. Dit resulteert in een aantal slachtoffers onder vleermuizen in het gehele windpark van 15 per jaar. Op basis van het aantal registraties van vleermuizen en hun vlieghoogtes wordt sterfte verwacht van 12 gewone dwergvleermuizen, 2 ruige dwergvleermuizen en 1 rosse vleermuis.

Aanvaringsslachtoffers gewone dwergvleermuis
De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland. Volgens de *'European Topic Centre on Biological Diversity'* bevindt zich in Nederland een populatie tussen de 300.000 en de 600.000 individuen; uitgegaan wordt van een gemiddelde dichtheid van 12 gewone dwergvleermuizen per km^2.

De catchment area heeft een straal van 30 tot 50 kilometer, afhankelijk van de soort en terreineigenschappen. De gewone dwergvleermuis is ook een kleine soort die normaliter geen grote afstanden aflegt om te foerageren. Vanuit een worstcase benadering wordt derhalve een catchment area met een straal van 30 km^2 aangehouden. In tabel 3 is een overzicht te zien van de uitkomsten van de berekeningen om de voorspelde sterfte van Windpark A15-Lingezwaard uit te zetten tegen de 1%-mortaliteitsnorm van de lokale populatie. Hieruit blijkt dat de verwachte sterfte (12) onder de 1%-mortaliteitsnorm blijft.

Tabel 3 Berekening van extra sterfte van Windpark A15-Lingewaard aan de totale sterfte van de gewone dwergvleermuis in een catchment area met een straal van 30 km² en een gemiddelde dichtheid van 12 vleermuizen per km².

Parameter	Waarde
Catchment area (km²)	2.906
Aantal gewone dwergvleermuizen	34.872
1%-mortaliteitsnorm	70
Maximale sterfte Windpark A15-Lingewaard	12
Met stilstandvoorziening	6-7

Aanvaringsslachtoffers ruige dwergvleermuis
De ruige dwergvleermuis is eveneens een veel voorkomende vleermuissoort in Nederland. Deze soort maakt naast bebouwing ook vaker gebruik van boomholtes als vaste rust- en verblijfplaats. Volgens de *'European Topic Centre on Biological Diversity'* bevindt zich in Nederland een populatie van circa 100.000 individuen. Omgerekend komt dat neer op circa 2,5 ruige dwergvleermuizen per vierkante kilometer. Hier wordt veiligheidshalve uitgegaan van 3 individuen per km².

De ruige dwergvleermuis is vrijwel even groot en gedraagt zich vergelijkbaar met de gewone dwergvleermuis. Daarom is voor de ruige dwergvleermuis eveneens een catchment area aangehouden met een straal van 30 km. In tabel 4 is een overzicht gegeven van de uitkomsten van de berekeningen om de voorspelde sterfte uit te zetten tegen de 1%-mortaliteitsnorm van de lokale populatie. Hieruit blijkt dat de verwachte sterfte (2) onder de 1%-mortaliteitsnorm blijft.

Tabel 4 Berekening van extra sterfte van Windpark A15-Lingewaard aan de totale sterfte van de ruige dwergvleermuis in een catchment area met een straal van 30 km² en een gemiddelde dichtheid van 3 vleermuizen per km².

Parameter	Waarde
Catchment area (km²)	2.906
Aantal ruige dwergvleermuizen	8.718
1%-mortaliteitsnorm	28
Maximale sterfte Windpark A15-Lingewaard	2
Met stilstandvoorziening	1-2

Aanvaringsslachtoffers rosse vleermuis
De rosse vleermuis is een minder voorkomende vleermuissoort in Nederland. Deze soort maakt gebruik van boomholtes als vaste rust- en verblijfplaats. Naar schatting bevindt zich in Nederland een populatie van circa 4.000 rosse vleermuizen. Omgerekend komt dat gemiddeld neer op circa 0,1 rosse vleermuizen per km². In tabel 5 is een overzicht gegeven van de uitkomsten van de berekeningen om de voorspelde sterfte uit te zetten tegen de 1%-mortaliteitsnorm van de lokale populatie. Hieruit blijkt dat de verwachte sterfte (1) onder de 1%-mortaliteitsnorm blijft.

Tabel 5 Berekening van extra sterfte van Windpark A15-Lingewaard aan de totale sterfte van de rosse vleermuis in een catchment area met een straal van 30 km² en een gemiddelde dichtheid van 0,1 vleermuizen per km².

Parameter	Waarde
Catchment area (km²)	2.906
Aantal rosse vleermuizen	291
1%-mortaliteitsnorm	1,3
Maximale sterfte Windpark A15-Lingewaard	1
Met stilstandvoorziening	0,3-0,4

De gemiddelde dichtheid van 0,1 rosse vleermuis per km² heeft betrekking op de rosse vleermuizen die zich in Nederland voortplanten. Het is bekend dat rosse vleermuizen uit Noordoost-Europa in Nederland overwinteren. Zo geldt voor Duitse windparken bijvoorbeeld dat de herkomst van de slachtoffers onder rosse vleermuis niet alleen lokaal is: bijna een derde (28%) van de dieren kwam uit het noordoostelijk deel van Europa (Rusland, Baltische Staten, Wit-Rusland; Lehnert et al. 2014). Het is aannemelijk dat een vergelijkbare situatie zich ook in Nederland voordoet. Rekening houdend met dit percentage is uitgegaan van een sterfte van 0,7 rosse vleermuizen per jaar uit de lokale Nederlandse voortplantende populatie in Windpark A15-Lingewaard.

Effect op vaste rust- en verblijfplaatsen
Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen in het plangebied. Daarvoor ontbreekt het aan bomen en gebouwen in het plangebied. Effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen zijn uitgesloten.

Effect op vliegroutes en foerageergebied
De drie windturbines worden in open agrarisch landschap gerealiseerd. Twee van de drie windturbines (turbines 2 en 3) liggen op relatief korte afstand van het riviertje De Linge. De Linge wordt als vliegroute en foerageergebied gebruikt door gewone dwergvleermuis en in mindere mate door laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis en watervleermuis. Omdat de windturbines slechts in uitzonderlijke gevallen overdraaien over de Linge en op een hoogte (>50 meter) waar relatief minder vleermuisactiviteit is, zijn effecten op vliegroutes en foerageergebieden gedurende de gebruiksfase van het windpark uitgesloten. Wel wordt er gesproken over een verhoogd risico als gevolg van aanvaringen. Dit risico wordt met de opgelegde stilstandvoorziening gereduceerd voor *alle* vleermuissoorten.

Cumulatieve effecten op vleermuizen
Onder vleermuizen worden ook slachtoffers verwacht in andere windparken in de nabijheid van windpark A15-Lingewaard. Voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis zijn deze effecten doorgerekend en weergegeven in tabel 6. Hierbij is gerekend met een straal van 30 km vanaf Windpark A15-Lingewaard.

Tabel 6 Cumulatieve sterfte van windparken (niet gerealiseerd, maar wel ontheffing Wnb) binnen een straal van 30 km gerekend vanaf Windpark A15- Lingewaard

Windpark	**Gewone dwergvleermuis**	**Ruige dwergvleermuis**	**Rosse vleermuis**
Windpark Koningspleij Arnhem	15	5	0
Windpark Groene Delta Nijmegen	6	0	0
Windpark InnoFase Duiven	8	1	0
Windpark Elzenburg – De Geer Oss	6	1	1
Windpark Caprice*	1	0	0
Windpark Den Tol*	6	2	0
Windpark A15-Lingewaard*	6-7	1-2	0,3-0,4
Totale sterfte	**48-49**	**10-11**	**1,3-1,4**
1%-mortaliteitsnorm**	70	28	2

* = met stilstandvoorziening (80% reductie van het aantal aanvaringsslachtoffers).
** = 1%-mortaliteitsnorm op basis van gecombineerde catchment area Windpark A15-Lingewaard en Windpark Elzenburg-De Geer (4.509 km²).

Inclusief Windpark A15-Lingewaard leiden de windparken binnen een straal van 30 km in cumulatie tot een totale jaarlijkse maximale sterfte van 49 gewone dwergvleermuizen, 11 ruige dwergvleermuizen en 1,4 rosse vleermuizen. Dat betekent dat de cumulatieve sterfte onder de 1%-mortaliteitsnorm blijft van de gewone dwergvleermuis (70), ruige dwergvleermuis (28) en rosse vleermuis (2).

Overige vleermuissoorten
Onder de andere in het plangebied voorkomende vleermuissoorten (laatvlieger, watervleermuis, en meervleermuis) worden geen jaarlijkse slachtoffers verwacht. Er is hooguit sprake van incidentele sterfte (<1 slachtoffer per jaar, geen Wnb-ontheffingsplicht). Voor Windpark A15-Lingewaard is een stilstandvoorziening in de meest actieve periode van vleermuizen voorgeschreven om slachtoffers onder vleermuizen verder te reduceren (zie voorschrift 14 – 16 van deze ontheffing). Deze maatregel komt *alle* voorkomende vleermuissoorten in het plangebied ten goede.

Effecten op vogels
Er is naar drie verschillende effecttypen voor vogels gekeken: aanvaringsslachtoffers (sterfte), verstoring & vermijding en barrièrewerking. De effecten zijn zoveel mogelijk gekwantificeerd. Bij deze kwantificering moet echter in acht worden genomen dat, hoewel ze gebaseerd zijn op de meest recente onderzoeken, de nodige aannames gedaan zijn en dat marges realistisch zijn rondom de gepresenteerde aantallen. Dat betekent dat de aantallen in absolute zin niet 100% nauwkeurig zijn, maar wel zeer goed bruikbaar om een ordegrootte van effecten te geven. Dit wordt ook de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) zo gevolgd. De aannames in de berekeningen zijn op zo'n manier gedaan dat in alle gevallen met zekerheid het worstcasescenario is getoetst.

Aanvaringsslachtoffers
Voor de bepaling van het aantal aanvaringsslachtoffers is gebruik gemaakt van bestaande kennis uit slachtofferonderzoeken van bestaande windparken in Nederland, België, Duitsland en andere Europese landen van de afgelopen 15 jaar. Op basis van deze kennis, gecombineerd met kennis van de vliegactiviteit van soorten in het plangebied, is op basis van deskundigenoordeel het toekomstige aantal vogelslachtoffers (alle soorten samen) in Windpark A15-Lingewaard bepaald. Voor sommige soort(groep)en is uit onderzoek in bestaande windparken een aanvaringskans beschikbaar. Voor deze soorten is het aantal aanvaringsslachtoffers berekend met behulp van het Flux-Collision Model. De meeste slachtoffers in Windpark A15-Lingewaard vallen naar verwachting onder vogels op seizoenstrek en in beperkte mate lokale vogelsoorten met veel lokale vliegbewegingen. Voor Windpark A15-Lingewaard wordt onderscheid gemaakt tussen lokale vogels (broedvogels en overwinteraars) en trekvogels.

Soortenlijst voorzienbare sterfte
Voor de samenstelling van de lijst met vogelsoorten waarvoor sterfte in een gepland windpark voorzienbaar is, is gebruikt gemaakt van een gestandaardiseerde selectiemethodiek (Verbeek d.d. 24 april 2023). Hieruit blijkt dat er in Windpark A15-Lingewaard voor 17 lokale vogelsoorten en voor 71 trekvogelsoorten sterfte voorzien is.

Effecten op lokale vogels
Vernietiging van in gebruik zijnde nesten van broedvogels wordt voorkomen door maatregelen te treffen zoals de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren en/of een broedvogelcheck uitvoeren voor aanvang van de werkzaamheden en het terrein vooraf ongeschikt te maken. Heien wordt sowieso niet in de broedperiode uitgevoerd. Effecten op nesten van broedvogels (en/of het succes daarvan) zijn uitgesloten.

Voor 17 lokale vogelsoorten (bepaald aan de hand van de gestandaardiseerde selectiemethodiek) is sterfte voorzien. Deze soorten hebben (in een bepaalde periode van het jaar) een duidelijke binding met (de omgeving van) het plangebied. Voor deze soorten is het mogelijke effect van de voorziene sterfte op de staat van instandhouding (SVI) van de betreffende populaties bepaald. Voor sommige vogelsoorten geldt dat zowel slachtoffers worden voorzien gedurende seizoenstrek als onder lokale vogels (bijvoorbeeld wilde eend). In die gevallen zijn vogelsoorten in beide tabellen 12.1 en 12.2 op p. 93 – 97 van *'Natuurtoets Windpark A15-Lingewaard'* (Waardenburg Ecology, d.d. 24 april 2023) opgenomen. Uit de berekeningen en effectenbepaling blijkt dat voor geen van de 17 lokale vogelsoorten de 1%-mortaliteitsnorm wordt overschreden. Een effect op de SVI is niet aan de orde.

Effecten op trekvogels
Onder 71 soorten op seizoenstrek worden jaarlijks slachtoffers voorzien in de gebruiksfase van Windpark A15-Lingewaard. Deze vogels passeren het plangebied tijdens seizoenstrek en hebben geen binding met (de omgeving van) het plangebied. Het gaat om soorten die twee keer per jaar tijdens de seizoenstrek het plangebied passeren en die tijdens deze trekperioden het grootste risico lopen om in aanvaring te komen met de windturbines. Vanwege de relatief grote aantallen die per soort passeren, is vooraf niet uit te sluiten dat jaarlijks één of meerdere exemplaren per soort slachtoffer worden van een aanvaring met een windturbine in het windpark. Voor het merendeel van de soorten worden slechts enkele slachtoffers op jaarbasis voorzien in het gehele windpark. Na toetsing van de sterfte van deze soorten aan de flyway-populaties blijkt dat voor geen van deze soorten sprake is van voorzienbare sterfte die de 1%-mortaliteitsnorm overschrijdt (zie tabel 12.1 op p. 93 – 95 van *'Natuurtoets Windpark A15-Lingewaard'* (Waardenburg Ecology, d.d. 24 april 2023). Daarmee is een effect op de SVI van deze soorten niet aan de orde.

Cumulatieve effecten op vogels
Voor vogels met binding met het plangebied (red: lokale vogels) waarvan de sterfte 1 of meer exemplaren per jaar bedraagt is een cumulatietoets uitgevoerd (zie tabel 7). Windparken binnen een afstand van 30 km van Windpark A15-Lingewaard zijn hierin meegenomen. De 30 km wordt beschouwd als de maximale foerageerafstand van de betrokken vogelsoorten, zodat daarom met zekerheid alle vogels met een eventuele lokale binding betrokken zijn. Van alle vier soorten (kievit, kokmeeuw, kolgans en wilde eend) ligt de gecumuleerde sterfte in het worstcasescenario (respectievelijk 24, 124, 99 en 19) ruim beneden de 1%-mortaliteitsnorm. Effecten op de SVI van de betreffende soorten (met een 1%-norm van respectievelijk 646, 400, 2.553 en 2.611) zijn niet aan de orde.

Tabel 7 De gecumuleerde sterfte onder vier lokale vogelsoorten (kievit, kokmeeuw, kolgans en wilde eend) met meer dan 1 slachtoffer per jaar in Windpark A15-Lingewaard met andere windparken in de omgeving binnen 30 km afstand

Windpark	**Kievit**	**Kokmeeuw**	**Kolgans**	**Wilde eend**
Windpark Caprice	1-2	1	14	1
Windpark InnoFase	-	5	23	2
Windpark Groene Delta	-	1-2	-	1-2
Windpark Koningspleij	-	11-50	-	-
Windpark Elzenburg – De Geer	3-10	11-50	11-50	1-2
Windpark Den Tol	1-10	1-10	1-10	1-10
Windpark A15-Lingewaard	1-2	3-6	1-2	1-2
Totaal aantal slachtoffers	**24**	**124**	**99**	**19**
1%-mortaliteitsnorm	646	400	2.553	2.611

Effecten op overige soorten
Kleine wolfsmelk
In het plangebied (en de omgeving daarvan) kunnen in potentie exemplaren kleine wolfsmelk of bodemmateriaal daarvan aanwezig zijn. Zonder maatregelen zijn effecten op deze soort niet uit te sluiten. In de gebruiksfase zijn effecten wel uitgesloten.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)
Bij de aanleg van het windpark verdwijnt circa 25.060 m² potentieel leef- en foerageergebied van kleine marterachtigen en verdwijnt er >1 verblijfplaats van deze soorten. Zonder maatregelen zijn effecten op deze soorten niet uit te sluiten. In de gebruiksfase zijn effecten wel uitgesloten.

Preventieve maatregelen
De heiwerkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd.

Mitigerende maatregelen
Aanlegfase: kleine wolfsmelk
In de aanlegfase van het windpark gaan mogelijk individuen of groeiplaatsen van kleine wolfsmelk verloren. Om effecten te voorkomen zijn maatregelen voorgeschreven. Dit betreft het uitvoeren van de grondwerkzaamheden buiten de bloeiperiode van kleine wolfsmelk (die globaal loopt van 1 juni tot 1 november) om vernieling van bloeiende exemplaren te voorkomen. Bodemmateriaal van de locaties waar kleine wolfsmelk voorkomt, of planten van kleine wolfsmelk, moeten verplaatst worden naar geschikt gelijkwaardig gebied buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden, waardoor de zaden en planten op de nieuwe locatie – in het nieuwe bloeiseizoen – tot ontwikkeling kunnen komen (zie voorschrift 22).

Aanlegfase: kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)
In de aanlegfase gaat circa 25.060 m² potentieel leef- en foerageergebied van kleine marterachtigen verloren en verdwijnt er in potentie >1 verblijfplaats van deze soorten. Om effecten te voorkomen zijn maatregelen voorgeschreven. Dit betreft een minimale 1:1 compensatie van het leef- en foerageergebied en compensatie met minimaal 2 marterhopen en 2 takkenrillen, tezamen te realiseren drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden én binnen 1 km afstand van het plangebied. De locaties van het compensatiegebied, de marterhopen en de takkenrillen worden wanneer deze bekend zijn, maar uiterlijk drie maanden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, ter beoordeling aan de provincie Gelderland voorgelegd, o.v.v. zaaknummer 2023-006501 (zie voorschrift 21).

Gebruiksfase: aanvaringsslachtoffers vleermuizen
Om het (mogelijk) aantal aanvaringsslachtoffers onder de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis (en/of andere vleermuissoorten) verder te reduceren, schrijven wij aanvullende mitigerende maatregelen voor in de vorm van een stilstandvoorziening (SVZ, zie voorschrift 14 – 16 voor verdere specificaties).

Met een SVZ op maat kan het aantal aanvaringsslachtoffers onder vleermuizen met 60% tot 90% (afhankelijk van de intensiteit van de stilstand) verminderd worden (Voigt et al., 2015) en zoals blijkt uit jaardekkend vleermuisonderzoek in Windpark Netterden (Waardenburg, d.d. 30 november 2018).

In het plangebied voor windpark A15-Lingewaard blijkt uit nader veldonderzoek van Regelink (2021) dat 70% van de registraties van rosse vleermuis gedaan is in de periode van twee uur na zonsondergang en twee uur voor zonsopkomst. Voor gewone dwergvleermuis geldt dat in deze periode 65% van de registraties plaatsvonden, voor ruige dwergvleermuis was dit 33%. Ondanks de 1%-mortaliteitsnorm voor alle vleermuissoorten niet overschreden wordt, draagt de SVZ als aanvullende maatregel bij aan een verdere reductie van het aantal aanvaringsslachtoffers onder alle voorkomende vleermuissoorten (zie tabellen 3 – 6).

Door juist in de kritische perioden met de meeste registraties van vleermuizen de windturbines onder de gestelde voorwaarden stil te zetten, wordt de kans op aanvaringsslachtoffers verder gereduceerd. Met stilstand komt de sterfte van Windpark A15-Lingewaard neer op maximaal 7 gewone dwergvleermuizen, 2 ruige dwergvleermuizen en 0,4 rosse vleermuizen, allen ruim onder de 1%-norm. Ook in cumulatie met omliggende windparken blijft de sterfte bij de drie vleermuissoorten onder de 1%-mortaliteitsnorm, respectievelijk met maximaal 49, 11 en 1,4 te verwachten slachtoffers (zie tabel 6).

Gedurende de eerste drie jaar na realisatie van de turbines wordt de activiteit en migratie van vleermuizen gemonitord middels akoestische monitoringsmiddelen (zoals een batdetector met opnamefunctie) op gondelhoogte. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze monitoring kan de SVZ worden herzien of verder gespecificeerd, in afstemming met de provincie Gelderland.

Beoordelingskader
Tabel 8 geeft een overzicht weer van de relevante aspecten waarop getoetst is in het kader van de Wnb.

Tabel 8 Beoordeling van het toetsingskader

Toetsingskader	Beoordeling
Er is voldoende onderzoek uitgevoerd naar alle mogelijk voorkomende soortgroepen en alleen op de aangevraagde soorten treedt een effect op door het project.	Ja
Het onderzoek naar de aangevraagde soorten is door deskundigen uitgevoerd en door ons als voldoende beoordeeld.	Ja
De negatieve effecten op de aanwezige natuurwaarden worden met de voorgeschreven maatregelen voldoende gemitigeerd en gecompenseerd. Toelichting: • De aanleg van het windpark dient zoveel mogelijk buiten het broedseizoen (1 maart tot 1 september) uitgevoerd te worden, evenals er rekening gehouden moet worden met de kwetsbare perioden voor kleine marterachtigen en kleine wolfsmelk. Daar waar werken buiten de broedperiode niet mogelijk is, wordt voorafgaand een broedvogelcheck uitgevoerd en wordt het terrein ongeschikt gemaakt door vegetatie kort te maaien en kort te houden (< 10 cm boven maaiveld). • De locaties van het compensatiegebied en de voorzieningen voor kleine marterachtigen worden uiterlijk 3 maand voorafgaand aan de werkzaamheden gedeeld met de provincie Gelderland. • De heiwerkzaamheden moeten in ieder geval buiten het broedseizoen (1 maart tot 1 september) plaatsvinden. • De drie windturbines worden voorzien van een stilstandvoorziening (SVZ), zoals gespecifieerd in voorschriften 14 – 16. • Gedurende de eerste drie jaar na de realisatie van de windturbines moet de activiteit en migratie van vleermuizen gemonitord worden middels akoestische middelen (zoals een batdetector met opnamefunctie) op gondelhoogte. De resultaten worden jaarlijks gedeeld met de provincie Gelderland en de voorziening kan hierop mogelijk aangepast worden.	Ja
De alternatieve locaties, werkwijze, inrichting en planning zijn voldoende afgewogen en er is geen bevredigend alternatief. Toelichting: • De locatie van het windpark ligt nabij de A15 te Bemmel, gemeente Lingewaard, en is daarmee locatiegebonden. Binnen het plangebied worden de alternatieven beperkt door de Linge en de aanwezige infrastructuur (hoogspanningsleiding, gaspijpleidingen, geplande snelweg en Betuweroute). Alternatieve opstellingsvarianten zouden gezien de infrastructuur niet passen in dit plangebied. Daarnaast past het plan voor Windpark A15-Lingewaard in het Beleidskader Windenergie (augustus 2019) van de gemeente Lingewaard	Ja
Het wettelijk belang waarvoor is aangevraagd zoals aangegeven in tabel 1 is van toepassing en voldoende onderbouwd. Toelichting: • Het doel van het project is het bouwen en exploiteren van windturbines om daarmee een bijdrage te leveren aan de Nederlandse doelstelling om in 2030 te streven naar minimaal 55% CO_2 reductie. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de beperking van klimaatverandering.	Ja
De lokale staat van instandhouding van de aangevraagde soorten blijft gewaarborgd door het nemen van de voorgeschreven maatregelen.	Ja

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke (aangevraagde) soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1. Voor deze soorten en verboden wordt de ontheffing verleend. Dit komt overeen met de aangevraagde soorten en verboden.

Zienswijzen
Op het gepubliceerde ontwerpbesluit hebben wij meerdere zienswijzen ontvangen. Een groot deel hiervan betrof eenzelfde inhoudelijk document, ingediend door verschillende personen. De vragen in dit document zijn onderstaand 1 op 1 weergegeven en beantwoord. Zienswijzen met een andere inhoudelijke aard zijn daaropvolgend opgenomen en beantwoord. Zienswijzen die geen betrekking hebben op de Wet natuurbescherming zoals geluidsoverlast, afstandsnormen en materiaalgebruik van de turbines zijn niet relevant voor de besluitvorming van voorliggende Wnb-ontheffing. Om die reden zijn deze verder niet beoordeeld.

(1) Zienswijze 'herhaaldelijk ingediend document'

1. Ambtenaren bij de provincie Gelderland en bij de gemeente Lingewaard hebben tijd en dus belastinggeld gestoken in werk dat bij een afkeuring door de gemeenteraad van het aangepaste beleidskader helemaal niet gedaan hoefde te worden. Is de provincie zich bewust van dit feit?

ANTWOORD: Nee. De initiatiefnemer heeft een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming (verder: Wnb) bij ons ingediend voor de bouw en exploitatie van 3 windturbines. Dit hebben wij getoetst, beoordeeld en hierop hebben wij besloten. De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

2. Is er een regel dat de provincie een aanvraag voor een vergunning pas in behandeling neemt als aan de vereisten voor het gebruik van die vergunning zoveel mogelijk voldaan is? Zo nee, kan het instellen van zo'n regel tot kostenbesparing en meer efficiëntie leiden bij het aanvragen van een ontheffing?

ANTWOORD: Zie beantwoording vraag 1. De provincie toetst onafhankelijk een Wnb-aanvraag en zij besluit hierop. De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

3. Het is duidelijk dat de gemeente Lingewaard van plan is in het gebied waar nu ontheffing voor wordt aangevraagd 4 industriële windturbines te plaatsen en geen 3. Is dit aanleiding voor de provincie om de gemeente Lingewaard om uitleg te vragen en ook om een aanpassing van de aanvraag en een nieuwe aanvraagprocedure te initiëren met nieuwe rapportages en dus ook een nieuwe ter inzagelegging? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD: Nee. De initiatiefnemer heeft een aanvraag voor een Wnb-ontheffing ingediend voor 3 windturbines. Hierop is getoetst en hierop is besloten.

4. Hoe is de procedure wanneer na het verlenen van de ontheffing door de initiatiefnemers of door de gemeente Lingewaard toch een vierde industriële windturbine gewenst is in dit project of in dit zoekgebied? Is er dan weer eenzelfde procedure als bij de huidige ontheffingsaanvraag? Dus nieuwe rapportages en een nieuwe ter inzagelegging?

ANTWOORD: Het besluit ziet toe op de realisatie en ingebruikname van 3 windturbines op de aangegeven locatie. Als er een wijziging in de activiteit is, zoals door indiener gesteld, bijvoorbeeld een uitbreiding naar 4 windturbines, dan moet er een wijziging van voorliggende

ontheffing óf een nieuwe Omgevingsvergunning (red: ingangsdatum omgevingswet na 1 januari 2024) aangevraagd worden. Daar zou dan ook een aanvullende ecologische toetsing aan vooraf moeten gaan. Een dergelijk (wijzigings)besluit moet dan vervolgens opnieuw ter inzage gelegd worden.

5. Hoe is de procedure wanneer na het verlenen van de ontheffing toch een zonnepark gewenst is door de initiatiefnemers of door de gemeente Lingewaard? Is er dan weer eenzelfde procedure als bij de huidige ontheffingsaanvraag? Dus nieuwe rapportage en een nieuwe ter inzagelegging?

ANTWOORD: De aanleg van een zonnepark op deze projectlocatie valt buiten de scope van voorliggende ontheffing en zal derhalve, indien de Wnb (red: Ow) aan de orde is, samen met daartoe volstaand onderzoek als aanvraag ingediend moeten worden. Een eventueel besluit hierop moet dan, net als bij vraag 4, (opnieuw) ter inzage gelegd worden.

6. Hoe wordt de stilstandvoorziening gecontroleerd en gehandhaafd?

ANTWOORD: De stilstandvoorziening is onderdeel van de voorschriften van het voorliggende (ontwerp)besluit. Hier moet de initiatiefnemer zich aan houden. Ook zit er aan deze stilstandvoorziening een 3-jarige monitoring gekoppeld, welke ten einde van de monitoringsperiode ter beoordeling aan de provincie Gelderland wordt overlegd. Hierop kan de stilstandvoorziening mogelijk worden aangepast. Bij twijfels of bij het niet navolgen van één of meerdere voorschriften kunnen wij handhavend optreden.

7. Waarom komen de start- en einddatums niet overeen in beide documenten?

ANTWOORD: De data in het document 'Ontheffing Wet natuurbescherming beschermde soorten' zijn door de initiatiefnemer indicatief aangevraagde data wanneer het windpark naar verwachting operationeel zal zijn. Maar, aangezien de werkzaamheden (voorlopig) voor medio 2024 gepland staan en er in deze fase reeds verbodsbepalingen overtreden worden waarvoor voorliggende ontheffing geldt, is dit dusdanig opgenomen in voorliggend (ontwerp)besluit. Wij rekenen daarbij met een geldigheidsduur van de ontheffing die gelijk staat aan de verwachte levensduur van een windpark, 25 jaar. Zoals opgenomen in ad1 op blad 6 van het (ontwerp)besluit kan de initiatiefnemer een verlenging van deze periode aanvragen, als dat noodzakelijk is.

8. Wat is de werkelijke startdatum van het project op de locatie?

ANTWOORD: Wij gaan in eerste instantie uit van de beschreven startdatum in de aanvraag, dus medio 2024. Toch kan de initiatiefnemer pas beginnen met de werkzaamheden wanneer alle benodigde vergunningen/ontheffingen onherroepelijk zijn. Afhankelijk hiervan kan de datum afwijken en mogelijk verder in de toekomst liggen.

9. Wat is de werkelijke einddatum van het project op de locatie?

ANTWOORD: Zoals gesteld in de algemene voorschriften kent de ontheffing een geldigheidsduur tot en met 31 december 2050, met inachtneming van ad1 op blad 6. Hierdoor loopt de geldigheid van de ontheffing parallel aan de levensduur van het windpark en kan deze dus afwijken (langer of korter), al dan niet gebruik makende van ad1.

10. Waarom is de ontheffing voor een langere periode dan de levensduur die de producent aangeeft voor een industriële windturbine?

ANTWOORD: Huidige nieuwe windturbines kennen een gemiddelde levensduur van 25 tot 30 jaar. Wij gaan uit van 25 jaar. Onderaan de streep komt het erop neer dat de ontheffing parallel loopt aan de levensduur van het windpark, al dan niet gebruik makende van een verlenging (zie ad1 op blad 6) wanneer blijkt dat de start van de werkzaamheden later is en/of de geldigheidsperiode voor een langere tijd moet zijn.

11. Aangezien genoemde datums niet overeenkomen is een nieuwe ter inzagelegging van het 'Ontwerpbesluit verlenen ontheffing op Wet natuurbescherming – soortbescherming' nodig. Bent u voornemens de documenten opnieuw en nu op de juiste manier ter inzage te leggen? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD: Nee, de data in voorliggend (ontwerp)besluit zien toe op een verwachte levensduur van het windpark van 25 jaar en zijn leidend. De genoemde data in het document 'Ontheffing Wet natuurbescherming beschermde soorten' betreft een samenvatting van de ingediende aanvraag door de initiatiefnemer en is daarmee geen geldend besluitvormend document vanuit de provincie Gelderland. Bovendien kan uiteindelijk de geldigheidsduur afwijken (korter of langer), al dan niet eerst gebruikmakende van een verzoek tot verlenging (ad1 op blad 6).

12. De ter inzagelegging van het 'Ontwerpbesluit Verlenen ontheffing op Wet natuurbescherming – soortbescherming' is niet compleet. De procedure is niet gegaan zoals het hoort. Een nieuwe periode van ter inzagelegging compleet met alle bijbehorende documenten met nummering zoals genoemd in document 'Ontwerpbesluit Verlenen ontheffing – 04018705_Geredigeerd' is daarom noodzakelijk. Bent u voornemens de documenten opnieuw en nu op de juiste manier ter inzage te leggen? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD: Nee, omdat nieuwe privacywetgeving verplicht documenten alvorens deze ter inzage aangeboden worden, te anonimiseren. De genoemde documentnummers in het (ontwerp)besluit betroffen de nog niet geanonimiseerde stukken, het anonimiseren is nadien gebeurd. Daarmee klopt het dat de nummers niet overeenkomen. Hierbij merken wij op dat de documenten niet in een keer, maar in twee keer verstuurd zijn naar de indieners. De documenten zijn ruimschoots binnen de termijn van inzagelegging aan indieners aangeboden waarmee, zoals ook blijkt uit de ingediende zienswijzen, ruimschoots voldoende tijd was alle bijbehorende stukken in te zien en daarop te kunnen reageren.

13. Hoe is de berekening gemaakt voor het bepalen van vogel en vleermuisslachtoffers? Is hiervoor de tiphoogte gebruikt of de rotordiameter?

ANTWOORD: De berekeningen van het aantal te verwachten slachtoffers onder vogels en vleermuizen zijn gebaseerd op ruimschoots aanwezige wetenschappelijke documentatie en resultaten uit vergelijkbare windparken, verwerkt in een model. De effecten van een windturbine op vogels en vleermuizen zijn deels afhankelijk van de rotordiameter (en daarmee van het virtuele oppervlak dat de rotoren veroorzaken) en de draaisnelheid van de rotoren. Het aantal aanvaringsslachtoffers wordt vooral bepaald door factoren in de omgeving van de windturbine (Hötker et al. 2006, Everaert 2014, Grünkorn et al. 2016). De locatiefactoren (bijv. veel bomen of geschikt leefgebied voor vogels of vleermuizen) zijn van groter belang dan de grootte van de windturbine(s). Moderne windturbines hebben weliswaar vaak een groter rotoroppervlak, maar de ruimte tussen moderne windturbines is veelal groter en de tiplaagte hoger (dus kan er gemakkelijker onder door gevlogen worden). Verder draaien hoge windmolens, met grote rotoren, minder snel dan lage windmolens, zal het uiteindelijke effect van een paar procent lagere of hogere ashoogte en rotordiameter beperkt zijn.

14. Is de emissie van Bisphenol (A) meegenomen in het besluit tot ontheffing? Zo nee, waarom niet en welke vergunning is dan nodig? Zo ja, wat zijn de overwegingen om toch een ontheffing te verlenen?

ANTWOORD: Nee. De aanvraag is getoetst aan de hand van verbodsbepalingen van de Wnb. Er zijn ons geen gevallen bekend waarbij Bisphenol (A) een negatief effect op flora en fauna teweegbrengt en daarmee de Wnb overtreden wordt. Eventuele passages over het gebruik van Bisphenol (A) zouden thuis moeten horen in andere onderdelen van de Omgevingsvergunning. Hiervoor zijn wij als provincie Gelderland niet bevoegd.

15. Heeft u overwogen om in de ontheffing een verplichting op te nemen dat een BPA-vrij verklaring van de te plaatsen industriële windturbines wordt overlegd om vervuiling door BPA te voorkomen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat zijn de overwegingen om toch een ontheffing te verlenen zonder deze verklaring?

ANTWOORD: Nee, zie beantwoording vraag 14. Wij zijn bevoegd gezag als het gaat om de Wnb. Het gebruik van Bisphenol (A) staat hierbuiten en valt derhalve buiten onze bevoegdheid om hier iets over op te nemen in een Wnb-ontheffing.

16. Bent u voornemens, gezien de laatste ontwikkelingen zoals hierboven beschreven, het eerdere voornemen de ontheffing te verlenen te wijzigen en alsnog de ontheffing te weigeren? Als niet, wat is daarvan de reden?

ANTWOORD: Windpark A15 Lingewaard is geen onderdeel van de RES (zoek)gebieden, maar ligt in een gebied waar de gemeenteraad van Lingewaard een expliciete doelstelling voor de ontwikkeling van windenergie ziet. De doelstelling van de RES Groene Metropool Arnhem-Nijmegen is bovendien nog niet volbracht. Dit windpark is in overeenstemming met het Gelderse coalitieakkoord en er is op die basis geen reden tot weigering.

(2) <u>Zienswijze 'zeearend en ooievaar'</u>

1. De beschermde zeearend ontbreekt in de door u toegezonden documenten. Er is een bericht uit de Gelderlander bijgevoegd over zeearenden die in Angeren en omstreken zijn gesignaleerd en broeden. Is zeearend meegenomen in het besluit? Daarnaast wordt ten aanzien van de ooievaar gesteld dat ten onrechte een verouderd rapport uit 2003/2004 is gehanteerd, de populatie heeft zich nadien verder uitgebreid en dit is niet meegenomen.

ANTWOORD:
<u>Zeearend:</u>
In de Millingerwaard (op 5-10 km afstand van het plangebied) is sinds 2023 een broedpaar van de zeearend aanwezig. Op meer dan 20 km afstand ten westen van het plangebied is langs de Waal sinds 2023 ook een broedpaar aanwezig die succesvol heeft gebroed. Zeearenden zijn al enige jaren aanwezig (zonder te broeden) in de omgeving van het plangebied. Uit zendergegevens uit de periode 2019 – 2021 blijkt dat zeearenden in de omgeving van het plangebied voornamelijk langs de Waal en Pannerdensch kanaal pleisteren. Enkele keren is er in deze periode door het plangebied gevlogen, maar de betreffende vogels hebben niet in het plangebied gepleisterd (Werkgroep Zeearend Nederland 2022). Het plangebied ligt dan ook niet op een logische route tussen geschikte foerageergebieden; de route Waal- Pannerdensch kanaal-Nederrijn wordt door zeearenden veel meer gebruikt om tussen gebieden uit te wisselen. Ook is het plangebied nauwelijks geschikt als jachtgebied; de uiterwaarden bieden veel meer prooidieren (o.a. watervogels) dan het agrarisch landschap in het plangebied.

De zeearend is in Nederland een aantal maal gevonden als aanvaringsslachtoffer van windturbines (minstens vier gevallen; Langgemach & Dürr 2023 en Werkgroep Zeearend 2024). Om deze reden is in een aantal grootschalige windparken (onder andere Windpark Zeewolde en Windpark Krammer) een stilstandvoorziening (camerasysteem) in de windturbines ingebouwd (of worden ingebouwd) om aanvaringen te voorkomen. Gelet op de kleinschaligheid van Windpark A15-Lingewaard en het incidentele voorkomen van zeearenden in het plangebied, wordt niet verwacht dat binnen de looptijd van het windpark aanvaringsslachtoffers vallen. Maatregelen in de vorm van een stilstandvoorziening worden daarom niet nodig geacht.

Ooievaar
In de natuurtoets die opgesteld is als onderbouwing van de Wnb-ontheffingsaanvraag (Waardenburg 2023), is opgenomen dat de ooievaar mogelijk in de directe omgeving van het plangebied broedt. Om deze reden is voorspeld dat de ooievaar binnen de looptijd van het windpark als aanvaringsslachtoffer kan vallen. De sterfte van de ooievaar is opgenomen in de Wnb-ontheffingsaanvraag (zie tabel 12.1 op p. 93 van de natuurtoets). Uit de berekening blijkt dat het om incidentele sterfte gaat (<1 slachtoffer per jaar) en daarmee ruim onder de 1%-mortaliteitsnorm (170) blijft. Effecten op de staat van instandhouding van ooievaar zijn daarmee uitgesloten.

De gebruikte gegevens over het voorkomen van de ooievaar zijn daarnaast afkomstig uit de Nationale Databank Flora en Fauna (raadpleging februari 2023). Hierin staan alle recente waarnemingen en inventarisaties van de ooievaar. Er zijn geen gegevens gebruikt uit de periode 2003/2004. Een nieuwe raadpleging op 17 januari 2024 leverde geen ander beeld op van het voorkomen en aantallen van de ooievaar. Dit heeft derhalve geen implicaties voor de conclusies die getrokken zijn in de onderbouwing van de Wnb-ontheffingsaanvraag.

(3) Zienswijze 'gebruik vruchtbare en kostbare grond'

1. In een zienswijze, betreffende vier inhoudelijke punten, primair gericht aan de gemeente Lingewaard, uit de indiener van de zienswijze van een belangenorganisatie zich zorgelijk over de voorgenomen ontwikkeling. De zienswijze gaat in op gebruik van vruchtbare en kostbare grond ten behoeve van de aanleg van een zonnepark.

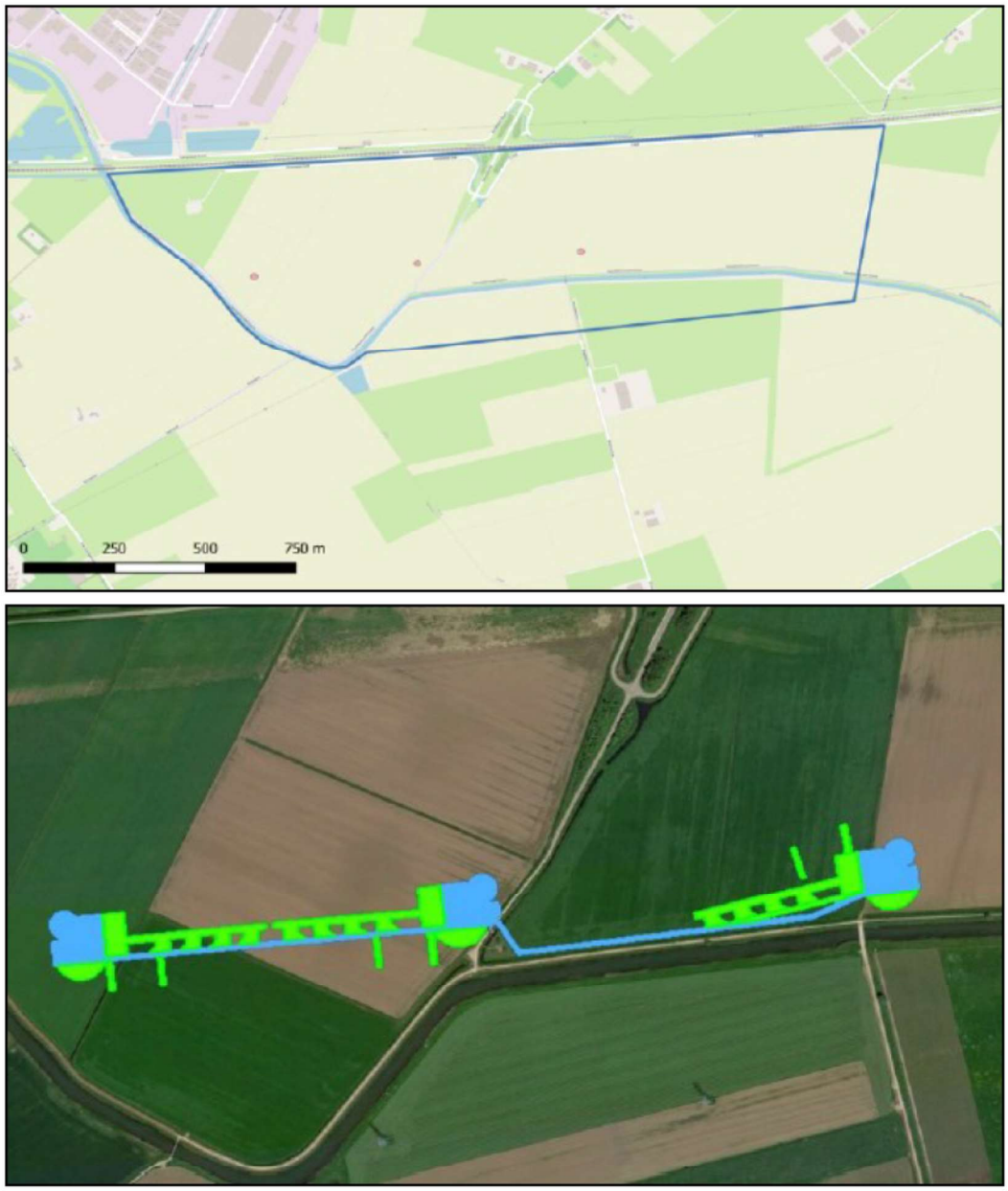
ANTWOORD: De zienswijze richt zich enkel op gebruik van landbouwgrond voor de aanleg van een zonnepark. Voorliggend besluit ziet toe op de bouw en exploitatie van 3 windturbines. Hierop is getoetst en besloten. Een zonnepark maakt geen deel uit van de voorliggende Wnb-ontheffing.

Conclusie
Op basis van bovenstaande zien wij geen noodzaak om ons voorgenomen besluit te wijzigen. Dat betekent dat de gevraagde ontheffing ongewijzigd definitief verleend wordt.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

BIJLAGE 2 – KAART PROJECTGEBIED

Figuur 1. De locatie en begrenzing van het Windpark A15-Lingewaard. De rode stippen op de bovenste afbeelding weergeven de locaties van de drie turbines. Op de onderste afbeelding zijn de tijdelijke verhardingen rondom de turbines in groen weergegeven, de permanente verhardingen in blauw.